

अर्द्धवार्षिक परीक्षा 2017-2018

संस्कृत

कक्षा : VII

समय : 1½ घंटे + 15 मिनट

पूर्णांक : 80

Name _____

Class _____

Roll No. _____

Sec. _____

1. निम्नलिखित श्लोकों का हिन्दी में सरलार्थ लिखें।

[16]

(क) अपूर्वः कोऽपि कोशोऽयं विद्यते तव भारति ।
व्ययते वृद्धिमायाति क्षयमायाति सञ्चयात् ॥

(ख) क्षणशः कणशश्चैव विद्यामर्थं च साधयेत् ।
क्षणे नष्टे कुतो विद्या कणे नष्टे कुतो धनम् ॥

(ग) कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन ।
मा कर्मफलहेतुर्भूमा ते सङ्गोस्त्वकर्मणि ॥

- (घ) वृत्तं यत्नेन संरक्षेत् वित्तमायाति याति च ।
अक्षीणो वित्ततः क्षीणो वृत्तस्तु हतो हतः ॥

2. निम्नलिखित गद्यांश का हिन्दी में अनुवाद करें -

[10]

- (क) एकदा राजा भोज अघोषयत् यत् यदि कोडपि कविः तस्य राजसभायां नवीनं श्लोकं पठिष्यति तर्हि सः तस्मै लक्षस्वर्णमुद्राः दास्यति। एतच्छ्रुत्वा बहवः कवयः राजसभायाम् स्वकाव्यपठनार्थम् समागताः ।

- (ख) यदा शरीरं स्वस्थ भवति तदैव
वयं चित्तं एकाग्रं कृत्वा ध्यानं कर्तुम शक्नुमः ।
ध्यानेन कार्येषु कुशलता वर्धते ।
सत्यं उक्तं गीतायां यत् -
'योगः कर्मसु कौशलम्' ।

3. निम्नलिखित शब्दों के हिन्दी अर्थ लिखें :-

[10]

(i) एकश्रुत _____	(vi) व्याधयः _____
(ii) नवनवति _____	(vii) निरोधः _____
(iii) पठनार्थम् _____	(viii) सञ्जीवनी _____
(iv) पूर्वश्रुत _____	(ix) स्फूर्ति _____
(v) युवानम् _____	(x) सम्मिल्य _____

4. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर 'एक शब्द' में लिखें।

[6]

- (क) कः राजा घोषणाम् अकरोत् ? _____
- (ख) पुरस्कारराशिः का आसीत् ? _____
- (ग) कवयः सभायां किमर्थं गताः ? _____
- (घ) राजसभायां कति विशेषविद्वांसः आसन् _____
- (ङ) पुरस्कारः केन लब्धः ? _____
- (च) कस्य चातुर्यम् अद्भुतम् ? _____

5. पूर्ण वाक्य में उत्तर लिखें -

[10]

(क) राजा किं अघोषयत् ?

उत्तर _____

(ख) विशेषविदुषा नामानि लिखत

उत्तर _____

(ग) कालिदासः युवाकविं किम् अकथयत् ?

उत्तर _____

(घ) युवाकविः केन प्रदत्तं श्लोकम् अपठत् ?

उत्तर _____

(ङ) कालिदासाय किं न अरोचयत् ?

उत्तर _____

(च) अकबरः कस्मै पुरस्कारं यच्छति ?

उत्तर _____

6. कोष्ठक से उचित शब्द चुनकर रिक्त स्थानों से भरें :-

[5]

(क) एकदा राजा _____ अघोषयत् । (भोजः, विक्रमादित्य)

(ख) पुरस्कारराशिः _____ आसीत् । (सहस्र स्वर्णमुद्रा, लक्षस्वर्णमुद्रा)

(ग) एकश्रुतः _____ श्रुत्वा किञ्चिदपि पुनर्वक्तुं समर्थः आसीत्। (एकवारम्, बहुवारम्)

(घ) _____ कविः सभायाम् आगत्य श्लोकम् अपठत् । (युवानः, द्विश्रुतः)

(ङ) पित्रा ने संगृहीता _____ रत्नकोट्यो मदीयः। (अष्टनवतिमिता, नवनवतिमिता)

7. निम्नलिखित शब्दों के समास विग्रह करें -

[5]

(क) काव्यपठनम् - _____

(ख) हस्तलिखित: _____

(ग) दानपात्रम् - _____

(घ) पूजासामग्री - _____

(ङ) ध्वजारोहणम् - _____

8. निम्न शब्दों से वाक्य रचना करें -

[4]

(क) स्वर्णमुद्रा - _____

(ख) भुवने - _____

9. असङ्गत पद (odd word out) चुन कर ✓ सही का चिह्न लगाएँ -

[4]

(क) दृष्ट्वा, पातुम्, पीत्वा, दत्त्वा

(ख) नामानि, नवीनानि, त्रयः, मुद्राणि

(ग) लतया, पित्रा, सीतया, मात्रा

(घ) पुनः, अयम्, तर्हि, अपि